

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vaikeavammaisten henkilökohtaisen avun voimavaraedellytyksen poistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Essayahin /kd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 25/2020 vp:

Aikooko hallitus muuttaa vammaispalvelun lain 8 §:ää poistamalla niin kutsutun voimavaraedellytyksen, jotta jokainen henkilökohtaiseen apuun oikeutettu vaikeavammainen henkilö pääsee sen piiriin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan vammaisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden parempi huomioon ottaminen toteutetaan osana vammaispalvelulainsäädännön uudistusta. Hallitus on käynnistänyt uudistuksen valmistelun, jossa hyödynnetään keväällä 2019 rauennutta hallituksen esitystä (HE 159/2018). Tällä hallituskaudella myös kokeillaan vammaisten henkilöiden henkilökohtaisia budjetteja. Kokeilujen yhteydessä arvioidaan henkilökohtaiseen budjetointiin liittyvät lainsäädännön muutostarpeet.

Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan yhdenvertaisesti muiden kanssa vamman tai sairauden estämättä. Nykyisen lain toimeenpanon ohjauksen ja oikeuskäytännön perusteella vammaisen henkilö voi määritellä henkilökohtaisen avun sisällön itse tai toisen henkilön tuen tai erilaisten kommunikation apuvälineiden avulla. Nykykäytännön mukaan kynnys henkilökohtaisen avun saamiseksi on varsin matalalla. Nykyinen laki ja rauennut hallituksen esitys perustuvat ajatukseen, että omien valintojen toteuttaminen edellyttää henkilöltä ainakin jossain määrin voimavaroja määritellä avun sisältöä eli sitä, mihin, missä ja milloin hän henkilökohtaista apua käyttää. Niin sanotun voimavaraedellytyksen tarkoituksena on rajata henkilökohtaisen avun soveltamisalaa niin, että henkilökohtainen apu kohdentuu tarkoituksenmukaisesti henkilöille, jotka voivat hyödyntää palvelua lain tarkoittamalla tavalla.

Vammaispalvelulain uudistus raukesi viime hallituskaudella eduskunnassa, ja tästä johtuen tarpeellinen uudistus on viivästynyt. Alkuvuodesta 2020 Sosiaali- ja terveysministeriö asetti ns. Osallisuustyöryhmän valmistelemaan säännösehdotukset vammaispalveluja koskevaan lainsäädäntöön koskien vammaisten henkilöiden osallisuutta sekä oikeussuojakeinoja palvelujen järjestämistavan valinnan yhteydessä. Työryhmässä on laaja vammaisjärjestöjen edustus, ja se tekee

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 25/2020 vp

pohjatyötä tulevalle uudistukselle. Itse vammaispalvelulainsäädännön uudistus käynnistetään viipymättä sote-rakenneratkaisun päätösten jälkeen. Valmistelutyön yhteydessä päätetään uudistuksen yksityiskohdat, myös liittyen henkilökohtaisen avun voimavaraedellytyksen soveltamiseen.

Henkilökohtaisen budjetin kokeiluhanke toteutetaan vuosina 2020 - 2021. Henkilökohtainen budjetointi on asiakkaan itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja valinnanvapautta korostava palveluiden järjestämistapa, joka on käytössä eräissä muissa maissa. Tavoitteena on, että hankkeen tuloksena saadaan valtakunnalliset periaatteet ja toimintatavat henkilökohtaisen budjetoinnin käytännön toteutusta varten. Henkilökohtaisen budjetin sisällyttäminen palvelu- ja oikeusjärjestelmäämme edellyttää selvitys-, kokeilu- ja kehittämistyötä. Hankkeeseen sisältyy alueellisia kokeiluja, joihin sosiaali- ja terveysministeriö myöntää valtionavustusta. Hanke toteutetaan yhteistyössä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa. Hankkeen toimintatapana on verkostotyöskentely kuntien eri toimijoiden, oppilaitosten, eri alojen asiantuntijoiden ja kolmannen sektorin kanssa.

Helsingissä 27.2.2020

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru